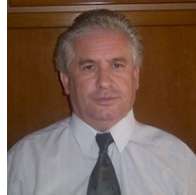

Συνέντευξη για την Προστασία και Αξιοποίηση των Δασών και γενικότερα του Φυσικού Περιβάλλοντος

(στα πλαίσια της 21ης Μαρτίου: Διεθνής Ημέρα Δασών και Παγκόσμια Ημέρα Ξύλου)

(Από του Δημοσιογράφου Γεώργιο Διαμάντη)

Δρ Ιωάννης Σπανός*
Διευθυντής Ερευνών
(Πρόεδρος της Ελληνικής Δασολογικής Εταιρείας)

Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ
Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών
Λουτρά Θέρμης, 570 06, Βασιλικά, e-mail: ispanos@fri.gr

Τι είναι η 21η Μαρτίου-Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας;

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ καθιέρωσε την πρώτη ημέρα της άνοιξης (21 Μαρτίου), ως "Διεθνής Ημέρα Δασών και Παγκόσμια Ημέρα Ξύλου" με κύριο σκοπό την προστασία και αξιοποίηση των δασών και γενικότερα την αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Στην χώρα μας, η 21η Μαρτίου εορτάζεται με λαμπρότητα με ανάλογες εκδηλώσεις από τις Δασικές Υπηρεσίες, τις πέντε Σχολές Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος και δύο Δασικά και Μεσογειακά Ερευνητικά Ινστιτούτα.

Τα δάση, εκτός από την προσφορά ξυλείας και άλλων αγαθών, προσφέρουν ανεκτίμητες ωφέλειες στον άνθρωπο και διαδραματίζουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη διατήρηση και αναβάθμιση της οικολογικής ισορροπίας και βιοποικιλότητας στον πλανήτη. Παράγουν σημαντικές ποσότητες ξύλου και βιομάζας και προσφέρουν ποικιλία δασικών προϊόντων που αξιοποιούνται σε διάφορους τομείς της οικονομίας. Ο υδρολογικός και προστατευτικός ρόλος των δασών είναι σημαντικός, διότι προστατεύουν το έδαφος από πλημμύρες

διαβρώσεις, κατολισθήσεις και εξασφαλίζουν την παραγωγή τεράστιων ποσοτήτων νερού.

Μιλήστε μας για την “Εκπαίδευση και Δασική Έρευνα στη χώρα μας”.

Σήμερα, στην χώρα μας υπάρχουν πέντε (5) Πανεπιστημιακές Σχολές (Τμήματα) συναφείς με τα Δάση και το Ξύλο και δύο (2) Ερευνητικά Ινστιτούτα που ερευνούν την προστασία, αξιοποίηση και αναβάθμιση των δασών, του ξύλου και γενικότερα του Φυσικού Περιβάλλοντος. Οι Πανεπιστημιακές Σχολές έχουν έδρα την Θεσσαλονίκη/Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (η παλαιότερη Σχολή Δασολογίας στην Ελλάδα), την Ορεσιτιάδα/Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, τη Δράμα/Διεθνές Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, την Καρδίτσα/Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το Καρπενήσι/Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επίσης, σε όλη την Επικράτεια της χώρας σε διάφορα Πανεπιστήμια υπάρχουν Τμήματα (ή Σχολές) συναφείς με το Περιβάλλον.

Τα ερευνητικά Ινστιτούτα που είναι υπεύθυνα για την Δασική και Μεσογειακή έρευνα της χώρας (και είναι τα παλαιότερα στη χώρας μας) είναι δύο: το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών με έδρα την Θεσσαλονίκη και το Ινστιτούτο Δασικών Μεσογειακών Οικοσυστημάτων με έδρα την Αθήνα. Σήμερα ανήκουν στον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό ΔΗΜΗΤΡΑ (ενώ παλαιότερα ανήκαν στην Γενική Διεύθυνση Δασών του Υπουργείου Γεωργίας και στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας/ΕΘΙΑΓΕ που το 2011 συγχωνεύτηκε με τρεις Οργανισμούς του ΥΠ.Α.Α.Τ.). Τα δύο Ινστιτούτα είναι Εθνικής εμβέλειας, παρακολουθούν και εκπονούν την έρευνα και τις σύγχρονες προκλήσεις της Παγκόσμιας, Ευρωπαϊκής και Εθνικής Δασοπονίας. Σήμερα, εκτελούν πλείστα Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα σχετικά με την προστασία, αξιοποίηση και αναβάθμιση του δάσους, των φυσικών Μεσογειακών οικοσυστημάτων και γενικότερα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ποια η γνώμη σας για την Κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις;

Σήμερα, η μέση θερμοκρασία της γης είναι κατά 0,85°C υψηλότερη πριν από στο τέλος του 19ου αιώνα, και σταδιακά αυξάνεται.

Ο όρος "Κλιματική αλλαγή" συνδέεται με την σταδιακή αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη μας που οφείλεται στις ανθρώπινες δραστηριότητες (χρήση ορυκτών και υγρών καυσίμων, αποψίλωση των δασών, αύξηση εντατικής κτηνοτροφίας, κλπ). Με αυτές τις δραστηριότητες, εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα τεράστιες ποσότητες αερίων, με συνέπεια να έχουμε αύξηση του "φαινομένου του θερμοκηπίου" και υπερθέρμανση του πλανήτη.

Τα κύρια αέρια που εκπέμπονται και είναι υπεύθυνα για την κλιματική αλλαγή είναι το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), το μεθάνιο, το υποξείδιο του αζώτου και φθοριούχα αέρια.

Τα κυριότερα αίτια που συντελούν στην Κλιματική αλλαγή και στην υπερθέρμανση του πλανήτη είναι:

Η καύση του άνθρακα, του πετρελαίου και του φυσικού αερίου: παράγονται δύο επικίνδυνα αέρια, το διοξείδιο του άνθρακα και υποξείδιο του αζώτου.

Η αποψίλωση των δασών: το δάσος και τα δένδρα συμβάλλουν στη ρύθμιση του κλίματος, διότι απορροφούν το CO₂ από την ατμόσφαιρα, αλλά όταν μειώνονται η βιομάζα, ο αποθηκευμένος άνθρακας ελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα και επιδεινώνεται το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Η αύξηση της κτηνοτροφίας: οι αγελάδες και τα αιγοπρόβατα παράγουν μεγάλες ποσότητες μεθανίου κατά την πέψη της τροφής τους.

Τα αζωτούχα λιπάσματα: ευθύνονται για τις εκπομπές υποξειδίου του αζώτου.

Τα φθοριούχα αέρια: έχουν τεράστια θερμαντική επίδραση, έως και 23.000 φορές μεγαλύτερη από αυτή του CO₂.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής για την επιβίωση του ανθρώπου και γενικότερα για την διατήρηση της χλωρίδας και πανίδας θα είναι τεράστιες για το μέλλον. Υπολογίζεται, ότι αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη μεγαλύτερη από 2 βαθμούς θα είναι καταστροφική, διότι θα δημιουργηθούν τεράστιες δασικές πυρκαγιές, θα ενταθεί το φαινόμενο της ερημοποίησης και θα υπάρχει λειψυδρία σε ολόκληρο τον πλανήτη.

"Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας": Ποια η συμβολή τους στο περιβάλλον;

Σήμερα, η ανθρωπότητα καλείται να σταματήσει και να περιορίσει τις κύριες αιτίες της κλιματικής αλλαγής και του "φαινομένου του θερμοκηπίου" με τον περιορισμό των ορυκτών και υγρών καυσίμων (άνθρακας, λιγνίτης, πετρέλαιο) και την στροφή σε εναλλακτικές και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον (υδροηλεκτρικά έργα, γεωθερμική, αιολική και ηλιακή ενέργεια, βιοενέργεια).

Οι ΑΠΕ, χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες:

βιοενέργεια: είναι η ενέργεια που προέρχεται από την αξιοποίηση της βιομάζας και της οργανικής ύλης, που προέρχεται από ζώντα ή αποσυνθεμένα (χούμος) φυτικά ή ζωϊκά υπολείμματα.

γεωθερμική ενέργεια: είναι η φυσική ενέργεια που προέρχεται από την θερμότητα που υπάρχει στο εσωτερικό της γης από την λάβα του εσωτερικού της γης και θεωρείται διαρκής και απεριόριστη διότι αξιοποιείται συνεχόμενα για όλο το 24ωρο, και για όλες τις ημέρες του έτους

υδροηλεκτρική ενέργεια: είναι η ενέργεια που προέρχεται από την αξιοποίηση της κίνησης του νερού που προέρχεται από τους φυσικούς υδατικούς πόρους (ποτάμια, λίμνες, θάλασσες). Τα υδροηλεκτρικά έργα (αποταμιευτές, φράγματα, κ.α.) και κατά συνέπεια η υδροηλεκτρική ενέργεια διακατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό της Παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής συμμετοχής στις ΑΠΕ.

αιολική ενέργεια: είναι η ενέργεια που προέρχεται από την κίνηση των ανέμων.

ηλιακή ενέργεια: είναι η ενέργεια που προέρχεται από την ακτινοβολία του ήλιου. Η κύρια αξιοποίηση της ηλιακής ακτινοβολίας είναι η μετατροπή της σε θερμική και ηλεκτρική ενέργεια. Ιδιαίτερα σήμερα, η δέσμευση της ηλιακής ακτινοβολίας και η μετατροπή της σε ηλεκτρική ενέργεια γίνεται με τα «φωτοβολταϊκά» συστήματα, τα οποία καθημερινά αυξάνονται και εκσυγχρονίζονται.

Ποια η τοποθέτησή σας για την " Βιώσιμη ανάπτυξη και αειφορική διαχείριση των δασών και της αγροτικής οικονομίας ";

Ο όρος «βιώσιμη ανάπτυξη» είναι ένας σύγχρονος όρος που προήλθε από την λέξη «αειφορία», που επί δεκαετίες χρησιμοποιούν οι δασολόγοι και περιβαλλοντολόγοι. Η έννοια «αειφορία των καρπώσεων» σημαίνει ότι πρέπει να υλοτομείται τόσο ξύλο, όσο παράγεται κάθε έτος, ώστε να δυνάμεθα στο

διηνεκές να εκμεταλλευόμαστε το δάσος. Το ξύλο (και γενικότερα η βιομάζα) είναι η μόνη ανανεώσιμη μορφή ενέργειας σε ολόκληρο τον πλανήτη, διότι παράγεται από την ηλιακή ενέργεια (με το φαινόμενο της φωτοσύνθεσης), σε αντίθεση με άλλα ορυκτά υλικά που προβλέπονται να εξαντληθούν μελλοντικά (πετρέλαιο, λιγνίτης, φυσικό αέριο, μεταλλεύματα, κ.α.).

Η «βιώσιμη ανάπτυξη» είναι συναφής με τον όρο «αιεφόρος ανάπτυξη». Η αιεφορία σημαίνει ότι μία δραστηριότητα, για παράδειγμα καλλιέργεια δημητριακών, καπνού, αμπελουργία, ποικίλλων γεωργικών προϊόντων, ίδρυση γεωργικής ή κτηνοτροφικής επιχείρησης (τυροκομείο, παστερίωση γάλακτος, κ.α.) για να διατηρείται στο διηνεκές πρέπει να είναι βιώσιμη, δηλαδή να περισεύει κάποιο κέδρος ή ελάχιστο οικονομικό όφελος (μεροκάματο) στο φυσικό πρόσωπο ή επιχείρηση.

Οι κύριοι τομείς της βιώσιμης ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας της χώρας μας είναι οι παρακάτω.

1.Αξιοποίηση των φυσικών πόρων:

Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων συνδέεται με παραδοσιακές χρήσεις γης και κύριες ασχολίες, όπως:

Δασοπονία: το δάσος παράγει (εκτός του ξύλου) και πλείστα προϊόντα ιδιαίτερης οικολογικής και οικονομικής αξίας (καθαρό νερό, κάστανα, μέλι, ρητίνη, φαρμακευτικά φυτά, κλπ), αλλά ο ρόλος του για αισθητική, αναψυχή, προστασία από πλημύρες, διατήρηση βιοποικιλότητας, οικότουρισμός, κ.ά. είναι τεράστιος. Η αξιοποίηση των προϊόντων του δάσους και η διατήρηση της αιεφορίας θα δημιουργήσει πολλές θέσεις εργασίας στον παραδασόβιο τοπικό πληθυσμό, ιδιαίτερα σήμερα που η χώρα μας πλήττεται από την οικονομική κρίση και τον Covid-19. Στην χώρα μας σήμερα τα δάση υποβαθμίζονται, οι Δασικές Υπηρεσίες στερούνται σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή και δυστυχώς η Πολιτεία είναι υπεύθυνη για την υποβάθμιση των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος και δεν έχει σχέδιο προστασίας και αναβάθμισης των δασών. Δεν έχει συνταχθεί το Δασολόγιο (όπως προβλέπεται και από το Σύνταγμα), το Κτηματολόγιο δεν έχει ολοκληρωθεί και γενικότερα δεν υπάρχει συντονισμός για την προστασία και αναβάθμιση των δασών μεταξύ των Κρατικών Φορέων. Για παράδειγμα η κατάσβεση των πυρκαγιών ανήκει στην Πυροσβεστική, ενώ η πρόληψη και αποκατάσταση ανήκει στην Δασική

Υπηρεσία. Επίσης, οι Δασικές Υπηρεσίες υπάγονται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (που ανήκουν στο Υπουργείο Εσωτερικών), ενώ τα Δάση υπάγονται σε άλλο Υπουργείο (Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος) με συνέπεια να υπάρχει έλλειμμα συντονισμού και να μην έχουμε κοινή Δασική Πολιτική.

Γεωργία: πρέπει να αλλάξει η πολιτική των μονοκαλλιεργειών (σιτηρά, καπνά, κλπ) και να αξιοποιηθούν βιολογικές καλλιέργειες, όπως αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, παραγωγή οσπρίων, αμπελουργία, λαχανοκομία, σπορά με λιβαδικά φυτά για ζωοτροφές, δεντροκαλλιέργειες και ενεργειακά φυτά.

Κτηνοτροφία: Η κτηνοτροφία, είναι η παραδοσιακή ασχολία σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, αλλά το κόστος είναι υψηλό (ιδίως για την σταβλισμένη κτηνοτροφία) λόγω των υψηλών τιμών των ζωοτροφών και τις χαμηλές επιδοτήσεις. Η παραδοσιακή και κοπαδιαστή βόσκηση των ζώων (αιγοπροβάτων) πρέπει να αλλάξει, να εκπονηθούν και να αξιοποιηθούν τα σχέδια βελτίωσης των βοσκοτόπων και να στραφούμε στην ελεγχόμενη βόσκηση με αξιοποίηση των ντόπιων λιβαδικών φυσικών πόρων και ζωοτροφών.

Μελισσοκομία: Η μελισσοκομία είναι μία από τις κύριες δραστηριότητες της υπαίθρου, διότι το μέλι της χώρας μας είναι άριστης ποιότητας (και τα λοιπά προϊόντα της μέλισσας όπως κερί, βασιλικός πολτός, πρόπολη, κλπ) και θεωρείται ως το κύριο Εθνικό μας προϊόν (μαζί με το λάδι και το κρασί). Η μελισσοκομία είναι μία ασχολία που ενδείκνυται για όλες σχεδόν τις περιοχές της χώρας μας. Εάν οργανωθεί σχεδιασθεί σωστά και πιστοποιηθούν τα προϊόντα της μέλισσας, θα επιφέρει τα ανάλογα κέρδη τους μελισσοκόμους και γενικότερα στην Εθνική οικονομία.

2. Πιστοποίηση-Μεταποίηση

Τα προϊόντα που θα παραχθούν από τους κατοίκους που ασχολούνται με την αγροτική ανάπτυξη (αγρότες, κτηνοτρόφοι, υλοτόμοι, μελισσοκόμοι, κλπ.), θα πρέπει να πιστοποιηθούν και να μεταποιηθούν, ώστε να είναι ανταγωνιστικά και ο καταναλωτής να τα εμπιστεύεται και να τα αγοράζει με ενδιαφέρον. Η πιστοποίηση και μεταποίηση όλων των αγαθών και προϊόντων είναι απαραίτητη, διότι ο ανταγωνισμός (ιδιαίτερα μετά την παγκοσμιοποίηση και την απελευθέρωση του εμπορίου) με άλλα ξενικά συναφή και χαμηλού κόστους προϊόντα είναι ισχυρός. Χωρίς την πιστοποίηση, είναι δύσκολο έως αδύνατο τα

τοπικά προϊόντα να ανταγωνισθούν παρόμοια αγαθά που παράγονται από μεγάλες εγχώριες ή ξένες εταιρείες.

3.Διάθεση των παραγόμενων προϊόντων

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η πώληση των παραγόμενων αγαθών και προϊόντων της περιοχής, ιδιαίτερα των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Οι υπάρχοντες συνεταιρισμοί (αγροτικοί, δασικοί, κλπ) της περιοχής, αλλά και γενικότερα σε όλη την Ελλάδα απέτυχαν και δεν λειτούργησαν με βάση το επιχειρηματικό κέδρος και του οφέλους των μελών, αλλά εξυπηρέτησαν προσωπικά, ανιδιοτελή και κομματικά συμφέροντα.

Όμως, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι παραγωγοί και εργάτες της υπαίθρου (αγρότες, κτηνοτρόφοι, υλοτόμοι, μελισσοκόμοι, κ.α.), πρέπει να συνεταιρισθούν (όχι με την υπάρχουσες σημερινές δομές των συνεταιρισμών που δεν εκπλήρωσαν τον ρόλο τους) και να εκσυγχρονιστούν, ώστε να είναι βιώσιμοι στο διηνεκές. Είναι αδύνατον οι παραγωγοί να επιβιώσουν και να ανταγωνισθούν τις τιμές ανάλογων αγροτικών προϊόντων που παράγουν οι μεγάλες εταιρείες (του εσωτερικού ή εξωτερικού). Πρέπει οι ίδιοι να συνεταιρισθούν, να απομακρύνουν του καιροσκόπους "εμπόρους" που ελέγχουν τις αγορές και "απομυζούν" τους παραγωγούς, ώστε να πωλήσουν τα προϊόντα τους σε τιμές ανταγωνιστικές και σε προσιτές τιμές.

Ως συντοπίτης θέλω να αναφερθείτε στο θέμα: “Δήμος Δεσκάτης: Φυσικοί πόροι, δάση, δραστηριότητες”

Γενικά- Φυσικό Τοπίο-Δάση

Η Δεσκάτη είναι μία όμορφη κωμόπολη του Ν. Γρεβενών και βρίσκεται στην καρδιά της Ελλάδας. Ο σημερινός Δήμος Δεσκάτης (όπως διαμορφώθηκε με το τελευταίο σχέδιο Καλλικράτης) καλύπτει ημι-ορεινές περιοχές του Νομού Γρεβενών (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας) και αποτελείται από οκτώ οικισμούς (Δεσκάτη, Καρπερό, Παλιουριά, Τρικοκκιά, Δασοχώριο, Κατάκαλη, Παναγία, Παρασκευή).

Οι οικισμοί περιβάλλονται από ορεινούς όγκους (Καμβούνια, Χάσια Αντιχάσια), ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν καλλιεργούμενες εκτάσεις (οροπέδια), ρεύματα και ποταμοί (ο μεγαλύτερος ποταμός που διασχίζει την

περιοχή είναι ο Αλιάκμονας). Το κλίμα είναι ηπειρωτικό, ύφυγρο με χαμηλές θερμοκρασίες τον χειμώνα και ήπιες το καλοκαίρι..

Απλώνεται ανάμεσα σε υψηλές οροσειρές (Καμβούνια, Χάσια και Αντικασία) σπάνιας ομορφιάς που αποτελούν πολύτιμη φυσική κληρονομιά για την περιοχή, η οποία χαρακτηρίζεται από μοναδική φυσική ομορφιά και πλούσια βιοποικιλότητα σε άγρια φυτά, ζώα και πουλιά. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από δύο φυσικές ζώνες φυσικής βλάστησης : την ημι-ορεινή (δρυοδάση) στα χαμηλότερα υψόμετρα και την ορεινή (δάση οξυάς και ελάτης) υψηλότερα. Ο οικισμοί του Δήμου Δεσκάτης περιβάλλονται από φυσικά δάση δρυός, οξυάς, ελάτης και αναδασώσεις με θερμόβια και ψυχρόβια είδη. Τα δάση και τα φυσικά οικοσυστήματα παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον σε βιοποικιλότητα, σε γεωλογικό ανάγλυφο και σε είδη άγριας πανίδας και χλωρίδας. Το στολίδι της Δεσκάτης είναι το όρος «Βουνάσα» που είναι η υψηλότερη κορυφή των Καμβουνίων. Καλύπτεται από ωραιότητα φυσικά δάση (ελάτης και δρυός), όπου φύονται σπάνια και προστατευόμενα είδη δένδρων, θάμνων και φαρμακευτικών φυτών. Για παράδειγμα, στη θέση «θηλιά», και σε υψόμετρο 1300-1500 μέτρα υπάρχουν αρχέγονες συστάδες κέρδων (*Juniperus foedisisima*) ηλικίας 500-1.000 ετών που προστατεύονται από την Εθνική και Ευρωπαϊκή Νομοθεσία. Στην περιοχή, φύονται πολλά φαρμακευτικά φυτά (τσάϊ, θυμάρι, μέντα, κ.α.) και άγρια μανιτάρια (εδώδιμα και δηλητηριώδη, τρούφες). Ιδιαίτερα, το τσαϊ της περιοχής που φύεται μόνο στις κορυφογραμμές της Βουνάσας, θεωρείται είδος μοναδικό για τη χώρα μας. Πρόσφατα, τα δύο αυτοφυή είδη τσαγιού με τις μοναδικές φαρμακευτικές και αφέψιμες ιδιότητες, πιστοποιήθηκαν από τα εργαστήρια του ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ»/Εργαστήριο Φαρμακευτικών Φυτών: α) το κίτρινο (*Sideritis raeseri*) και β) το άσπρο (*Stachis avia*). Επίσης, τα άγρια ζώα (αρκούδα, λύκος, αλεπού, ασβός, κ.α.) και πουλιά (γερακοειδή, αετοί, γυπαετοί, δρυοκολάπτες, κ.α.), αποτελούν μοναδικό και αξιόλογο βιότοπο για την περιοχή. Τα Αντικασία όρη (μέρος των οποίων καλύπτουν τις νότιες και δυτικές περιοχές της Δεσκάτης) και τα Μετέωρα είναι ενταγμένα σε αυστηρά προστατευόμενες περιοχές (κωδικός Ευρωπαϊκού δικτύου: GR1440005) και θεωρούνται Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για τα άγρια πουλιά. Επί πλέον, τα Μετέωρα, θεωρούνται από την UNESCO και Φυσικό Απόθεμα Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Επίσης, το φράγμα του Ιλαρίωνα σε συνδυασμό με την ομορφιά φυσικών πόρων (Αλιάκμονας ποταμός, οροσειρές, οροπέδια, ορεινά φυσικά τοπία,

προστατευόμενα και σπάνια είδη της χλωρίδα και πανίδας, κ.α.) και την κήρυξη του Μνημείου της Φύσης του αρχαιότερου δένδρου δρυός της Ελλάδας (που βρίσκεται πλησίον της Δεσκάτης) και των ιστορικών Μοναστηριών (Ιλαρίωνας, Μονή Ευαγγελίστριας, κ.ά.) θα αποτελέσουν εναλλακτικές λύσεις για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού.

Δραστηριότητες των κατοίκων

Οι φυσικοί πόροι (αγροί, λιβάδια, δάση) όλων των οικισμών του Δήμου Δεσκάτης είναι χαμηλής παραγωγικότητας και για τον λόγο αυτό πολλοί δημότες μετανάστευσαν σε αστικές περιοχές στο εσωτερικό και εξωτερικό. Η οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας και σήμερα η Παγκόσμια πανδημία (Covid-19) "εξαϋλωσε" τα εισοδήματα όλων των κατοίκων του Δήμου Δεσκάτης.

Σήμερα, οι κύριες δραστηριότητες που απασχολούνται οι κάτοικοι του Δήμου Δεσκάτης είναι η γεωργία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία. Με την δασοπονία ασχολούνται ελάχιστοι, λόγω της καταστροφής και έλλειψης των υψηλών παραγωγικών δασών.

Όμως τις τελευταίες δεκαετίες, οι κάτοικοι δεν ασχολήθηκαν με εναλλακτικές προοπτικές για βιώσιμες και αειφόρες δραστηριότητες αξιοποίησης των φυσικών πόρων (όπως φαρμακευτικά φυτά, super-funds, βιολογική γαλακτοκομία και κτηνοτροφία, διατήρηση των ντόπιων φυλών οικόσιτων ζώων, αιγοπροβάτων και αγελάδων, κλπ) και δεν έλαβαν υπόψη τις νέες προκλήσεις της νέας προκλήσεις της αγροτικής οικονομίας. Αντίθετα, όπως συνέβη και στις περισσότερες περιοχές της χώρας και κάτω από το πρίσμα της πρόσκαιρης Ελληνικής πολιτικής, πολλές δραστηριότητες με τις οποίες απασχολούνταν μεγάλο ποσοστό των κατοίκων της περιοχής (γεωργία και κτηνοτροφία) δεν εκσυγχρονίστηκαν, αλλά περίμεναν τις «Ευρωπαϊκές επιδοτήσεις», ιδιαίτερα οι μονοκαλλιέργειες (καπνός, δημητριακά, κλπ). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επικρατήσουν μονοκαλλιέργειες χαμηλής παραγωγικότητας με μόνο στόχο την επιδότηση και το πρόσκαιρο κέρδος, και σήμερα σταδιακά οι κλάδοι της γεωργίας και κτηνοτροφίας μαραζώνουν.

Επίσης, οι φυσικοί πόροι, ιδιαίτερα τα δάση και τα εδάφη υποβαθμίστηκαν λόγω της μακροχρόνιας υπερβόσκησης (από αίγες κυρίως), παράνομες υλοτομίες και μονοκαλλιέργειες. Τα περισσότερα γεωργικά εδάφη (εκτός από εκείνα που βρίσκονται στις παρυφές ρυακιών, ρευμάτων και πλησίον του

Αλιάκμονα ποταμού) είναι άγονα και άνυδρα. Όμως, τις δύο τελευταίες δεκαετίες πολλοί γεωργοί μετέτρεψαν πολλούς γόνιμους αγρούς σε αναδάσωση στο πλαίσιο της Κλιματικής αλλαγής και της Ευρωπαϊκής δήθεν "πράσινης ανάπτυξης" φυτεύοντας κυρίως ψευδακακίες σε υψηλά ποσοστά, πάνω από το 90%) με μόνο κίνητρο τις επιδοτήσεις.

7. Συναφείς βιβλιογραφικές αναφορές

- **Σπανός Ι.**, Τζατζάνης Ι., Τσιατούρα Μ., Τζατζάνη Ε., **2019**. Εκτίμηση ηλικίας αιωνόβιων δένδρων δρυός με τη μέθοδο των τρυπανιδίων 19^ο Πανελλήνιο Δασολογικό Συνέδριο. Ελληνική Δασολογική Εταιρεία., 29 Σεπ.-2 Οκτ. 2019 Λιτόχωρο, Πρακτικά, σελ. 395-401 (www.forestry.gr).
- **Σπανός Ι.**, **2018**. Νέες εναλλακτικές καλλιέργειες. Άρθρο σε ηλεκτρονικό περιοδικό του Ελληνικού Αγροδοασικού Δικτύου «*Αγροδοασικά*, 9,10». Απρίλιος 2018, σελίδες 1-8 (www.agroforestry.gr).
- **Σπανός Ι.**, **2017**. Ειδική έκθεση προστασίας και κήρυξης Μνημείο της Φύσης υπεραιώνობιας δρυός περιοχή του Δήμου Δεσκάτης. ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών (ΦΕΚ 1255/11 Απριλίου 2017, Τεύχος Δεύτερο, σελ. 10673-10674).
- **Σπανός Ι.**, **2017**. Η αρχαιότερη δρυς της Ευρώπης δενδροχρονολογήθηκε στο Δήμο Δεσκάτης (*Quercus pendunculiflora* var. *pubescens*, Δρυς η ποδισκοφόρος η χνοώσης «Κελανίτης»). Εφημερίδα «Νέα της Δεσκάτης», Ιουλ.-Αυγ. 2017, Τεύχος 375 2011, σελ. 11.
- **Σπανός Ι.**, **2014**. ΚΡΑΝΙΑ: το δένδρο της μακροζωΐας. Αναρτημένο άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «ΠόλιςPost» (www.polispost.com), 26 Ιουλίου 2014.
- **Σπανός Ι.**, **2014**. Το τσαΐ, ένα πολύτιμο και μοναδικό φαρμακευτικό φυτό: Η καλλιέργεια των αρωματικών και φαρμακευτικών ειδών αναμένεται να αυξήσει το αγροτικό εισόδημα. Αναρτημένο άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «ΠόλιςPost» (www.polispost.com), 24 Ιουλίου 2014, «Νέα της Δεσκάτης, Μάιος 2014, σελ. 13-14.
- **Σπανός Ι.**, **2014**. Ανεμογεννήτριες & Αιολική Ενέργεια: Προβληματισμοί-Επιπτώσεις στο Φυσικό και Ανθρώπινο Περιβάλλον του Δήμου Δεσκάτης. Εφημερίδα «Νέα της Δεσκάτης», Φεβρουάριος 2014, Αρ. Φύλ. 343, σελ. 8-9.
- **Σπανός Ι.**, **2013**. Η συμβολή της βιομάζας και των ενεργειακών φυτών στην ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας. Αναρτημένο άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «ΠόλιςPost» (www.polispost.com), 24 Ιανουαρίου 2013.
- Γιακζίδης Γ., **Σπανός Ι.**, Πλατής Π., **2012**. Αρώνια (Aronia), Το φυτό της μακροζωΐας, Μία νέα δυναμική καλλιέργεια. Βιβλίο, σελ. 70, ISBN: 978-960-93-4462-3. Παραγωγή-εκτύπωση Αλτιντζής Δ., Θεσσαλονίκη.
- **Σπανός Ι.**, **2012**. Νέες εναλλακτικές καλλιέργειες-Προοπτικές-Νέες προτάσεις για την αγροτική οικονομία. Εφημερία «ΠόλιςPost» (www.polispost.com), 3 Οκτωβρίου 2012. Εφημερίδα «Νέα της Δεσκάτης», Ιούλιος 2012, σελ. 8-9.
- **Σπανός Ι.**, **2012**. Βιώσιμη Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας υπό το Πρίσμα της Διεθνούς, Ευρωπαϊκής και Ελληνικής Κρίσης. Εφημερία «ΠόλιςPost» (www.polispost.com) 16 Σεπτεμβρίου 2012, «Νέα της Δεσκάτης». Μάιος 2011, σελ. 12-13.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο **Δρ. Ιωάννης Σπανός** είναι Διευθυντής Ερευνών του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών και Πρόεδρος της Ελληνικής Δασολογικής Εταιρείας. Εργάστηκε ως Δασολόγος επί 12 έτη στο Υπουργείο Γεωργίας (Δασικό Κτηματολόγιο και Δασικές

Υπηρεσίας) και από το 1995 έως σήμερα στο ΕΘΙΑΓΕ και νυν ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ ως ερευνητής. Έχει εκπαιδευτική πείρα (ως επισκέπτης καθηγητής) σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού και εσωτερικού και μακρόχρονη εμπειρία σε Εθνικά, Ευρωπαϊκά και Διεθνή ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα. Συντονιστής και επιστημονικός υπεύθυνος σε πολλά Διεθνή, Ευρωπαϊκά (ECOSLOPES, TWIG, LIFE, NATURA, COST Actions, Διακρατικές Συνεργασίες, κ.ά.) και Εθνικά προγράμματα. Στα πλαίσια των προγραμμάτων αυτών, επισκέφθηκε όλες σχεδόν τις Ευρωπαϊκές χώρες, και πολλές χώρες απομακρυσμένων Ηπείρων (Αυστραλία, Κίνα, Ασία, Αφρική, κ.α.). Εκδότης τριών επιστημονικών βιβλίων του εξωτερικού (Springer) και φιλοξενούμενος εκδότης πολλών έγκριτων Διεθνών περιοδικών. Δημοσίευσε πάνω από 250 επιστημονικές και ερευνητικές εργασίες σε έγκριτα Διεθνή και Εθνικά περιοδικά, Διεθνή και Εθνικά συνέδρια και σε επιστημονικές συναντήσεις (στην Ελλάδα και Εξωτερικό). Κριτής σε πλείστες εργασίες έγκριτων Διεθνών και Εθνικών περιοδικών. Εκλέκτορας σε πολλές κρίσεις καθηγητών σε Πανεπιστήμια και Ινστιτούτα, επίβλεψη και μέλος επιτροπών πολλών μεταπτυχιακών (μάστερ και διδακτορικών) του εσωτερικού και εξωτερικού. Σύνταξη πολλών μελετών ως Δασολόγος του Υπουργείου Γεωργίας, του ΕΘΙΑΓΕ και νυν ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ. Μέλος τεσσάρων Διεθνών Επιστημονικών Εταιρειών (IUFRO, WASWC, NAA, WSEAS), δύο Ευρωπαϊκών (ESSC and LCA) και πολλών μη κερδοσκοπικών Εταιριών Προστασίας του Περιβάλλοντος. Μακρόχρονη συνδικαλιστική δράση σε Επιμελητήρια (ΓΕΩΤΕΕ) και Συλλόγους με θέματα Δασών και Περιβάλλοντος.